

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania J. M.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie
o emeryturę pomostową,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9
stycznia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 5 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 893/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz J. M. kwotę 240
(dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

[SOP]

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 5 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 893/21, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie – w sprawie z odwołania J. M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Rzeszowie – oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 7 września 2021 r., sygn. akt IV U 1192/19, w którym Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję ZUS Oddziału w Rzeszowie z dnia 29 kwietnia 2019 r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy J. M. prawo do emerytury pomostowej na okres od 1 lutego 2019 r. do 20 lutego 2021 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na potrzebę wykładni art. 4 pkt 5 i 6 w zw. z art. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w zw. z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 ust. 1 oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zw. z wykazem A dział VIII pkt 3, zawartym w załączniku do ww. rozporządzenia, wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych w zakresie kwalifikacji prawnej pracy kierowcy ciągnika wykonującego prace rolne jako pracy w warunkach szczególnych w świetle ww. rozporządzenia. W ocenie skarżącego brakuje jednoznacznego orzecznictwa dotyczącego pracy traktorzystów „na polu”. Kwestią sporną, wywołującą rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych (w szczególności sądów apelacyjnych) i powodującą sprzeczne rozstrzygnięcia w sprawach o takich samych bądź bardzo podobnych stanach faktycznych, jest kwalifikacja prawna pracy kierowcy ciągnika przy pracach w polu w świetle rozporządzenia Rady Ministrów, to jest, czy pracę tę można zakwalifikować do prac wymienionych w Wykazie A dział VIII poz. 3 tego rozporządzenia jako pracę w transporcie i łączności.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o: - odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia o: - oddalenie skargi kasacyjnej w całości, - zasądzenie – w zakresie każdego z powyższych wniosków – od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących

poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony potrzebą wykładni wskazanych przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele,

jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618). Punktem odniesienia do konstruowania przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. są ustalenia tak podstawy faktycznej jak i oceny prawnej zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji. Nie można przedstawiać kwestii oderwanych od ustaleń zaskarżonego skargą kasacyjną wyroku Sądu drugiej instancji. Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że skarżący nie przedstawia postulowanej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania wskazanej w potrzebie wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

W uzasadnieniu wniosku nie uwzględnia się zasadniczych ustaleń zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, zgodnie z którymi odwołujący się w okresie zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych wykonywał różnego rodzaju prace transportowe, a jedynie wyjątkowo prace polowe. Wnioskodawca w pierwszym sezonie wykonywał prace polowe, a następnie już tylko prace transportowe. Sporadycznie, gdy zachodziła taka potrzeba pracował w polu. Przewoził materiały budowlane, krawężniki, piaski, żwiry, drewno, cegłę, stłuczkę, wapno, nawozy, jabłka, buraki cukrowe. Poruszał się po drogach publicznych. Narażony był na drgania, hałas. W 1985 r. odwołujący się zrobił kurs kombajnisty. Od tego czasu w sezonie żniwnym wnioskodawca był kierowcą kombajnu. Pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Powyżej przedstawione ustalenia stanowiły punkt odniesienia do subsumcji przepisów prawa materialnego – przedstawionych szczegółowo w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku – i stwierdzenia, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w SKR w R. na stanowisku kierowcy ciągnika wykonywał pracę wymienioną w załączniku A dział

VIII poz. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W postanowieniu z dnia 17 czerwca 2021 r., II USK 225/21 – LEX nr 3317049, Sąd Najwyższy wskazał, że orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące pracy kierowcy ciągnika w transporcie i przy pracach polowych wykazuje jednolitość. Zdaniem Sądu Najwyższego zatrudnienie traktorzysty przy pracach polowych w rolnictwie nie stanowi pracy w szczególnych warunkach z wykazu A, dział VIII, poz. 3 do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, czyli pracy kierowcy ciągnika w transporcie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2016 r., II UK 512/15, LEX nr 2202499). Prace kierowcy ciągnika w transporcie i w rolnictwie - mimo podobieństw - nie są tożsame, a w konsekwencji różny jest stopień narażenia osób wykonujących te prace na ekspozycję czynników szkodliwych dla zdrowia w obydwu wymienionych branżach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2017 r., I UK 154/16, LEX nr 2305919). Z dominującego stanowiska Sądu Najwyższego wynika, że nie można uznać, że praca traktorzysty jest zawsze pracą "w transporcie", także wówczas, gdy kierujący niczego nie transportuje, lecz wykonuje przy pomocy ciągnika rolniczego prace polowe (np. sieje, orze, nawozi, spulchnia glebę, wykonuje opryski itp.) bądź zajmuje w czasie zimy odśnieżaniem i posypywaniem dróg (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2017 r., I UK 45/16, LEX nr 2297415).

Praca kierowcy ciągnika wymaga wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, jest również uciążliwa ze względu na specyficzny czas pracy kierowcy, uzależniony od zleconych mu zadań transportowych. Z ustaleń zaskarżonego wyroku wynika, że wnioskodawca wykonywał typowe zadania transportowe, przewożąc różne towary, a oprócz tego w sezonie letnim pracował jako kombajnista; nie budzi przy tym wątpliwości, że prace kombajnistów zostały zakwalifikowane do prac w szczególnych warunkach w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wykaz A, dział VIII, poz. 3).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

[a!]